

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Спеціальна контрольна комісія з питань приватизації

01008, м. Київ-8, вул. М. Грушевського, 5, тел.: (044) 255-43-19

№ _____

" ____ " 20 ____ р.

РЕКОМЕНДАЦІЙ

круглого столу:

«Перспективи та особливості приватизації ДП «Укрспирт»

м. Київ

18 лютого 2016 року

У роботі круглого столу «Перспективи та особливості приватизації ДП «Укрспирт», ініційованого Спеціальною контрольною комісією Верховної Ради України з питань приватизації, взяли участь фахівці Комітету Верховної Ради України з питань аграрної політики та земельних відносин, Міністерства аграрної політики та продовольства України, Міністерства економічної політики і торгівлі України, Міністерства фінансів України, Фонду державного майна України, Національної академії аграрних наук, народні депутати України, керівництво ДП «Укрспирт», представники профспілкового комітету та громадських організацій.

Учасники круглого столу зазначили, що державне підприємство спиртової та лікеро-горілчаної промисловості «Укрспирт» (далі ДП «Укрспирт») – єдиний державний оператор українського спирту на внутрішньому та зовнішніх ринках, який забезпечує понад 95% виробництва спирту в Україні.

Відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 28.07.2010 №672 «Про утворення Державного підприємства спиртової та лікеро-горілчаної промисловості» на базі майна державного концерну спиртової та лікеро-горілчаної промисловості «Укрспирт» з метою підвищення ефективності функціонування державних підприємств спиртової та лікеро-горілчаної промисловості та вдосконалення системи управління у зазначеній галузі було утворено державне підприємство. Так, відповідно до згаданої Постанови передбачалося реорганізувати 78 підприємств, які входили до складу концерну відповідно до додатків 1 і 2. До додатку 1 увійшло 42 підприємства, що підлягають приеднанню, до додатку 2 – 36 підприємств, майно яких підлягає виділу та передачі до ДП «Укрспирт».

Міністерство аграрної політики і продовольства України зазначає, що станом на 01.02.2016 року триває реорганізація 36 державних спиртових

підприємств, щодо 15 з них затверджено передавальні акти, припинено юридичну особу по 7 підприємствах.

Не розпочато реорганізацію по 28 державних підприємствах. Серед причин неможливості розпочати реорганізацію Мінагрополітики називає порушені справи про банкрутство та наявну значну кредиторську заборгованість, яку ДП «Укрспирт» фінансово неспроможний приєднати на баланс та погасити.

Загальна сума кредиторських зобов'язань по підприємствах, щодо яких розпочато процедуру реорганізації становить 246,2 млн. гривень, з яких заборгованість до бюджету становить 50,1 млн. грн. та кредити банку – 11,2 млн. грн.

Фінансово-господарські показники Державного підприємства спиртової та лікеро-горілчаної промисловості ДП «Укрспирт» за останні три роки свідчать про зростання чистого прибутку за 9 місяців 2015 році до 164, 0 млн. грн. у порівняння з від'ємним значенням (- 532,2 млн. грн.) у 2014 та 26,3 млн. грн. у 2013 роках.

У порівнянні з 2014 роком за 9 місяців 2015 року скоротилась заборгованість до бюджету та склала 301575 тис. грн. Також, у зв'язку з акумулюванням власних оборотних коштів у 2015 році ДП «Укрспирт» не використовувало банківських кредитів. За підсумками 9 місяців 2015 року валовий прибуток «Укрспирт» склав 439,3 млн. грн., що на 20,2 млн. грн (або на 5%) перевищує результати за 9 місяців 2014 року.

Разом з тим, за інформацією Державної фінансової інспекції України встановлено численні зловживання у спиртовій галузі, через які безпідставно витрачено кошти підприємства на суму понад 2,3 млрд. грн та, як наслідок, завдано йому збитків на суму більш як 830 млн. гривень. Матеріали цієї ревізії у липні 2015 року передано до Генеральної прокуратури України, які нею отримані до кримінального впровадження від 15.01.2013 № 12013000000000094.

Також варто зазначити, що за інформацією Мінагрополітики, контролюючими органами до ДП «Укрспирт» висуваються вимоги на загальну суму 1 476 666 238 грн., з яких 1 442 988 887 грн. – вимоги ДФС (податкові зобов'язання та штрафні санкції). У ДП «Укрспирт» відсутні фінансові можливості для погашення вказаних грошових зобов'язань, а стягнення їх у примусовому порядку відкриє прямий шлях до банкрутства ДП «Укрспирт», оскільки розмір нарахованих фіскальною службою санкцій та податкових зобов'язань багатократно перевищує сукупну вартість активів підприємства.

ДП «Укрспирт» перебуває у Переліку об'єктів права державної власності, що не підлягають приватизації. На розгляді у Верховній Раді України перебуває проект Закону «Про внесення змін до деяких законів України щодо об'єктів агропромислового комплексу» (реєстр. №2519а), яким пропонується виключити ДП «Укрспирт» із вищезазначеного Переліку, а також законопроект реєстр. №1567, яким пропонується прийняти новий Закон України «Про перелік об'єктів права державної власності, які не підлягають приватизації»,

відповідно до якого ДП «Укрспирт» також виключається із зазначеного Переліку.

ДП «Укрспирт» займає монопольне становище на ринку етилового спирту і має всі підстави бути прибутковим підприємством. Але кризовий стан, в якому знаходиться у теперішній час вітчизняна спиртова галузь, вимагає здійснення суттєвих реформ у спиртовому виробництві. Так, потребує серйозного перегляду питання державної монополії на виробництво та реалізацію спирту етилового, низький рівень якості менеджменту та маркетингу керівників спиртових заводів, розвиток сировинної бази для виробництва спирту, відсутність налагодженої належним чином системи обліку і контролю за виробництвом та обігом спирту та багато інших.

Але на сьогодні у колах фахівців немає спільної думки щодо подальшого функціонування підприємства Укрспирт, тому стратегія розвитку підприємства повинна базуватися на чіткому фінансово-економічному аналізі.

Міністерство аграрної політики і продовольства України підтримує пропозицію щодо виключення ДП «Укрспирт» із Переліку об'єктів права державної власності, що не підлягають приватизації та зазначає, що до його роздержавлення має бути застосований особливий підхід, визначений окремим спеціальним законодавчим актом. На думку відомства, виключення підприємства із згаданого Переліку дозволить створити умови для погашення кредиторської заборгованості, у т. ч. перед бюджетом, та приватизації підприємств усієї спиртової галузі, що сприятиме підвищенню їх інвестиційної привабливості. При цьому потребує законодавчого врегулювання питання діяльності підприємства, в тому числі і у післяприватизаційному періоді, зокрема Мінагрополітики пропонує:

- затвердити на рівні Кабінету Міністрів України перелік цілісних майнових комплексів структурних підрозділів ДП «Укрспирт», на яких після завершення їх приватизації покупці матимуть виключне право виробляти спирт етиловий неденатурований;
- встановити протягом п'яти років з дня завершення процедури приватизації заборону на збільшення річних обсягів виробництва спирту етилового неденатурованого понад встановлену річну виробничу потужність, що дозволить здійснити роздержавлення всіх спиртових заводів, у тому числі неефективно працюючих;
- затвердити Кабінетом Міністрів України річну виробничу потужність цілісних майнових комплексів структурних підрозділів ДП «Укрспирт», яка визначатиметься станом на кінець року, що передував року приватизації, шляхом множення добової виробничої потужності на 305 днів;
- з метою детінізації виробництва та обігу спирту контроль у відповідній сфері господарювання здійснювати через Автоматизовану систему електронного обліку спирту, яка має бути встановлена в обов'язковому порядку покупцем об'єкта приватизації протягом 3 місяців з дня завершення приватизації. Невиконання покупцем цієї умови є підставою для аннулювання ліцензії на виробництво та оптову торгівлю спиртом етиловим

неденатурованим, ліцензії на виробництво та оптову торгівлю спирту етилового денатурованого, паливного етанолу;

- установити, що з 1 січня 2020 року виробництво спирту етилового (у тому числі як лікарського засобу), спирту етилового ректифікованого виноградного, спирту етилового ректифікованого плодового буде здійснюватися суб'єктами господарювання незалежно від форми власності за умови одержання ліцензії;

- дію мораторію, встановленого частиною першою статті 1 Закону України «Про введення мораторію на примусову реалізацію майна», не поширювати на застосування примусової реалізації майна державних підприємств спиртової та лікеро-горілчаної промисловості.

Серед ключових проблемних питань спиртової галузі, які потребують врегулювання, Мінагрополітики називає значне скорочення реалізації спирту етилового на виробництво оцту спиртового, парфумерно-косметичної, хімічної продукції та іншої спиртовмісної продукції технічного призначення у зв'язку із скасуванням ще у 2005 році норм щодо встановлення пільгової ставки акцизного податку; зменшення реалізації спирту етилового на внутрішньому ринку за рахунок скорочення обсягів легально виробленої алкогольної продукції; наявність "тіньового" ринку спирту етилового, за рахунок його контрабандного ввезення на митну територію України та не обліковим виробництвом спирту спиртовими заводами; неузгодженість законодавства, яке регулює господарську діяльність у сфері виробництва біоетанолу.

Великою проблемою для спиртової галузі є недосконалість податкового законодавства та законодавства про обіг спирту. Досі законодавчо неврегульованим залишається порядок обігу спирту у разі його реалізації з метою подальшої переробки на іншу підакцизну продукцію.

Наразі ринок спирту в Україні – це використання спирту виробниками алкогольної продукції, інші можливості реалізовувати спирт відсутні у зв'язку із ціновим чинником.

Так, зокрема у зв'язку із виключенням законодавчих норм щодо пільгової ставки податку на технічний спирт, відбулася зупинка заводів, що в свою чергу негативно вплинуло на хімічну, парфумерну, лакофарбову промисловість, які є споживачами даної продукції.

Тому доцільно підтримати пропозицію Міністерства агрополітики щодо внесення змін до статті 229 Податкову кодексу України, згідно із якою впроваджується нульова ставка податку на технічний спирт. Зазначена норма кореспондується з Директивою 92/83/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 19 жовтня 1992 року щодо гармонізації структур акцизних зборів на спирт та алкогольні напої в країнах Європейського Союзу, де спирт етиловий, який використовується для виробництва не харчової продукції та оцту, звільняється від оподаткування акцизним податком.

Крім того, з метою ефективного контролю за обігом спирту необхідно структурувати ринок, передбачивши ліцензії окремо для виробників спирту харчового, для технічного спирту та виробників паливного етанолу.

Учасники круглого столу наголошували на недолугу акцизу політику, відповідно до якої на сьогодні в Україні найнижча у Європі фіскальна віддача від підвищення акцизних ставок. Збільшення ставки акцизного податку призводить до збільшення тіньового обігу спирту. Крім того, найвищі в Європі внутрішні ціни на спирт зводять нанівець експортні можливості вітчизняних товаровиробників.

Серед інших пропозицій, з метою підвищення ефективності менеджменту державних підприємств, учасники заходу пропонують застосування механізмів державно-приватного партнерства. Зокрема, пропонується розглянути питання передання управління спиртовими заводами виробникам алкогольної продукції або мережам автозаправних станцій (у разі передачі заводів, що виробляють біоетанол) під грошову заставу їх підприємств. У такий спосіб можна залучити й інвесторів з інших країн, які піклуючись про імідж свого бренду не будуть ризикувати виробляти необліковий спирт.

Наразі Фондом державного майна України, міністерствами аграрної політики та продовольства, економічної політики і торгівлі на виконання п.9 доручення Прем'єр-міністра України від 12.10.2015 № 41486/1-1-15 до протокольного доручення Президента України від 08.10.2015 № 1-1/873 опрацьовується законопроект щодо роздержавлення Державного підприємства спиртової та лікеро-горілчаної промисловості «Укрспирт».

Фонд державного майна зазначає, що приватизація ДП «Укрспирт» має відбуватися шляхом продажу єдиних майнових комплексів філій, які увійшли до його складу на момент набрання чинності цим Законом, а у разі залишення у складі ДП «Укрспирт» однієї філії, врегулювати на законодавчому рівні питання подальшої діяльності ДП «Укрспирт».

Крім того, учасники круглого столу зазначили про доцільність врахування у разі приватизації спиртових підприємств територіального аспекту та виробничої спеціалізації підприємств.

Антимонопольний комітет в свою чергу також пропонує з метою розвитку конкуренції на ринку спирту етилового розглянути питання щодо проведення приватизації окремо кожного з підприємств, які відносяться до складу ДП «Укрспирт». В протилежному випадку на ринку спирту етилового може виникнути ситуація, за якої відбудеться не поліпшення конкурентного середовища, а зміна власника монопольного утворення (з державного на приватного).

Також учасники заходу пропонують з метою досягнення очікуваного результату від процесу роздержавлення підприємств галузі, враховуючи надлишок потужностей, діючу законодавчу базу виробництва та обігу спирту етилового і продуктів на його основі, при підготовці законопроекту щодо приватизації спиртових та лікеро-горілчаних підприємств врахувати необхідність вирішення наступних питань:

- провести поетапну приватизацію підприємств спиртової галузі. Для цього на першому етапі визначити перелік підприємств концерну «Укрспирт» і філій ДП «Укрспирт», які не будуть виробляти етиловий спирт неденатурований та їх

профільність (виробництво паливного етанолу, засобів побутової і промислової хімії, оцту тощо) та здійснити їх приватизацію. Вивести з балансової потужності галузі підприємства, які давно не працюють і не мають відповідного обладнання. Підприємства, що мають право виробляти спирт етиловий неденатурований тимчасово залишити в державній власності. Приватизацію даної групи підприємств розпочати після вирішення наступного:

- врегулювати питання стосовно виконання Постанови Кабінету Міністрів України від 28.07.2010 №672 та розробити техніко-економічний механізм виділення активів філій з балансу ДП «Укрспирт» для їх подальшої приватизації;

- удосконалити систему оподаткування обігу спирту та продуктів на його основі, обґрунтувати недоцільність віднесення біоетанолу та технічних рідин до товарної продукції 2207 згідно з УКТЗЕД;

- розробити механізм створення страхового фонду за рахунок внесків виробників, який регулює обсяги виробництва відповідно до розміру страхового внеску;

- передбачити здійснення правового забезпечення монополії держави на вироблений спирт;

- в разі порушення монопольного права держави (виробництво необлікованого спирту, фальсифікату, невідповідності показників якості виробленої продукції) виробник несе відповідальність аж до конфіскації майна та продажу на аукціоні.

Дослідження генезису формування окремих положень з державного регулювання лікеро-горілчаної та спиртової промисловості призводить до висновку про необхідність удосконалення механізму державного регулювання цих галузей харчової промисловості. Державне регулювання і державна підтримка ринку спиртової промисловості повинне здійснюватися шляхом: створення відповідної нормативно-правової бази, яка підвищуvala б рівень вимог до підприємств при видачі ліцензії на виробництво спирту, удосконалення державної підтримки виробництва стратегічно важливих видів продукції (паливного етанолу) для гарантування енергетичної безпеки, стимулування експорту продукції спиртової галузі, перегляд та встановлення економічно обґрутованих акцизних ставок на спирт етиловий.

Таким чином, виважена політика держави в сфері державного регулювання ринку лікеро-горілчаної промисловості та спиртової промисловості сприятиме підвищенню ефективності функціонування підприємств галузі, а тим самим підвищенню надходжень до державного бюджету.

За результатами обговорення порядку денного учасники «круглого столу» рекомендують:

1. Підтримати пропозицію Кабінету Міністрів України щодо виключення ДП «Укрспирт» із Переліку об'єктів права державної власності,

що не підлягають приватизації, затвердженого Законом України «Про перелік об'єктів права державної власності, що не підлягають приватизації».

2. Кабінету Міністрів України:

2.1. Визначитися щодо подальшого функціонування ДП «Укрспирт», провівши грунтовний фінансово-економічний аналіз діяльності підприємства в контексті розвитку спиртової галузі та суміжних галузей господарства.

2.2. Врегулювати на законодавчому рівні проблемні питання податкового законодавства та законодавства про обіг спирту, затвердивши план заходів відповідно до пропозицій Міністерства аграрної політики і продовольства та ДП «Укрспирт».

2.3. Розробити комплекс заходів з метою залучення інвестицій у розвиток і модернізацію підприємств, які виробляють спирт.

2.4. Затвердити програму розвитку виробництва біологічних видів палива в Україні.

2.5. Встановити рівні умови для конкуренції усіх учасників ринку.

2.6. Впровадити механізм дієвого контролю за фінансово-господарською діяльністю спиртових підприємств, забезпечити електронний облік виробленої продукції на підконтрольних підприємствах.

3. Міністерству економічного розвитку і торгівлі:

3.1. Спільно з Міністерством аграрної політики та продовольства і Фондом державного майна України доопрацювати проект закону щодо приватизації підприємств спиртової і лікеро-горілчаної промисловості із урахуванням рекомендацій «круглого столу» та подати його на розгляд Кабінету Міністрів України.

4. Міністерству аграрної політики і продовольства України:

4.1. Провести роботу з призначення фахових менеджерів на ДП «Укрспирт» і підконтрольній йому підприємства.

4.2. Спільно з Фондом державного майна України, Міністерством економічного розвитку і торгівлі узгодити положення законопроекту щодо приватизації підприємств спиртової та лікеро-горілчаної промисловості та внести його на розгляд Кабінету Міністрів України.

4.3 Винести на розгляд Кабінету Міністрів України пропозиції щодо врегулювання питань по виконанню Постанови Кабінету Міністрів України від 28.10.2010 №672.

5. Фонду державного майна України:

5.1. При прийнятті Закону України щодо виключення ДП «Укрспирт» із Переліку об'єктів державної власності, що не підлягають приватизації, ініціювати рішення Уряду за пропозиціями Міністерства аграрної політики та продовольства України щодо його приватизації відповідно до вимог законодавства, враховуючи при цьому забезпечення трудових прав працівників підприємства.

5.2. До складу Комісії з приватизації ДП «Укрспирт» включити представника Спеціальної контрольної комісії Верховної Ради України з питань приватизації.

5.3. Створити умови для залучення більшого кола інвесторів для участі у конкурсі з приватизації спиртових та лікеро-горілчаних підприємств.

5.4. Допускати до участі в приватизації покупців лише за умови встановлення кінцевого бенефіціара.

6. Міністерству фінансів України:

6.1. З метою підвищення ефективності виробництва на підприємствах спиртової та лікеро-горілчаної промисловості та підвищення конкурентоздатності виробленої ними продукції на внутрішньому та зовнішньому ринках провести роботу по удосконаленню системи оподаткування обігу спирту та продуктів на його основі, розглянути доцільність віднесення біоетанолу та технічних рідин до товарної продукції 2207 згідно з УКТЗЕД .

7. Рекомендації «круглого стола» направити до Кабінету Міністрів України, Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, Міністерства аграрної політики і продовольства України, Міністерства фінансів України, Фонду державного майна України, Комітету Верховної Ради України з питань аграрної політики та земельних відносин.

Перший заступник Голови Комісії

I.O. Лапін

Завідувач секретаріату Комісії

О.С. Матвійчук